

(i) Printed Pages : 4 Roll No.

(ii) Questions : 9 Sub. Code :

8	0	6	7
---	---	---	---

Exam. Code :

1	1	0	3
---	---	---	---

B.Ed. 4th Semester

(2042)

SCHOOL LIBRARY AND INFORMATION SERVICES

Paper : E-4.1/4.2 Opt. (viii) (In all Mediums)

Time Allowed : Three Hours] [Maximum Marks : 40

Note :— Attempt FIVE questions in all. Question No. IX (Unit-V) is compulsory and selecting ONE question each from Units I to IV.

UNIT—I

- I. What is meant by School Library ? Describe in detail the objectives and aims of school library in education. 2+3+3
- II. Enlist the Five Laws of Library Science. Explain the implications of Fourth Law of Library Science. 2+6

UNIT—II

- III. What do you mean by Library Classification ? Describe in detail the need and purpose of it. 2+3+3
- IV. What is circulation system ? Explain Browne System of circulation service. 2+6

UNIT—III

- V. Discuss the qualities of School Librarian. 8
- VI. What is periodical ? Explain the importance and uses of periodicals. 2+3+3

UNIT—IV

VII. Explain the role of teacher in developing and making use of library. 4+4

VIII. Explain Reference service and Reference books. 4+4

UNIT—V

IX. Write short notes on the following :

(a) Need of School Library

(b) Objectives of Library Catalogue

(c) Library Software

(d) E-Library. 2×4=8

(हिन्दी माध्यम)

नोट :— सभी में से पांच प्रश्न करें। प्रश्न नं. IX (यूनिट-V) अनिवार्य है और यूनिट I से IV तक प्रत्येक में से एक प्रश्न का चयन करें।

यूनिट-I

I. स्कूल पुस्तकालय का क्या अर्थ है ? शिक्षा में स्कूल पुस्तकालय के उद्देश्यों और लक्ष्यों का विस्तार में वर्णन कीजिए। 2+3+3

II. पुस्तकालय विज्ञान के पाँच नियमों की सूची बनाइए। पुस्तकालय विज्ञान के चतुर्थ नियम के निहितार्थों की व्याख्या कीजिए। 2+6

यूनिट-II

III. पुस्तकालय वर्गीकरण से आप क्या समझते हैं ? इसकी आवश्यकता और उद्देश्य का विस्तार में वर्णन कीजिए। 2+3+3

IV. संकुलित सिस्टम क्या है ? संकुलित सर्विस के ब्राउन सिस्टम को समझाइए। 2+6

यूनिट-III

V. स्कूल लाइब्रेरियन के गुणों की चर्चा कीजिए। 8

VI. पत्रिका क्या है ? पत्रिकाओं के महत्व और उपयोगों की व्याख्या करें। 2+3+3

यूनिट-IV

VII. पुस्तकालय को विकासन और उपयोगी बनाने में शिक्षक की भूमिका की व्याख्या कीजिए। 4+4

VIII. संदर्भ सेवा और संदर्भ पुस्तकों की व्याख्या कीजिए। 4+4

यूनिट-V

IX. निम्नलिखित पर संक्षिप्त नोट लिखिए :

(क) स्कूल पुस्तकालय की आवश्यकता

(ख) पुस्तकालय सारणी के उद्देश्य

(ग) पुस्तकालय सॉफ्टवेयर

(घ) ई-पुस्तकालय। 2×4=8

(पंजाबी अनुवाद)

ਨੋਟ :— ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ IX (ਯੂਨਿਟ-V) ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਯੂਨਿਟ I ਤੋਂ IV ਤੱਕ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-I

I. ਸਕੂਲ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਲਕਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 2+3+3

II. ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਪੰਜ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਓ। ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਦੋ ਦੋਬੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਨਿਰਭਾਰਥਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 2+6

ਯੂਨਿਟ-II

III. ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਰਗੀਕਰਣ 'ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਇਸਦੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 2+3+3

IV. ਸਰਕੂਲੇਸ਼ਨ ਸਿਸਟਮ ਕੀ ਹੈ ? ਸਰਕੂਲੇਸ਼ਨ ਸੇਵਾ ਦੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 2+6

ਯੂਨਿਟ-III

- V. ਸਕੂਲ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਅਨ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 8
- VI. ਨਿਯਮਿਤ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ (Periodical) ਕੀ ਹੈ ? ਨਿਯਮਿਤ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾਵਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ। 2+3+3

ਯੂਨਿਟ-IV

- VII. ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਨੂੰ ਉਪਯੋਗੀ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 4+4
- VIII. ਹਵਾਲਾ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਹਵਾਲਾ ਕਿਤਾਬਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ। 4+4

ਯੂਨਿਟ-V

- IX. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਉੱਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
- (ੳ) ਸਕੂਲ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀ ਲੋੜ
- (ਅ) ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸਾਰਣੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼
- (ੲ) ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸਾਫਟਵੇਅਰ
- (ਸ) ਈ-ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ। 2×4=8